



Eestis on 1.12.2022 seisuga 1628 navigatsioonimärki, millest 55 on tuletornid, 235 tulepaagid, 33 päevamärgid ja 1305 ujvmärgid.

TALLINNA SIHI ÜLEMINE TULETORN

Geograafilised koordinaadid: 59° 25.67481'N; 24° 48.33521'E.

Tallinna sihi ülemine tuletorn (ka Jekaterinenthali tagumine tuletorn, Jekaterinenthali lõuna tuletorn, Punane majakas) asub Lasnamäel, 1109 m kaugusel Tallinna sihi alumisest tuletornist (ka Jekaterinenthali eesmine tuletorn, Jekaterinenthali põhja tuletorn).

Tuletornid moodustavad kursil 159.1° Tallinna sihi, mis võimaldab põhja poolt Tallinna lahte sisenedes vältida madalaid ning jõuda ohutult Tallinna reidile.

Tuletorn on Baltikumi võimsama sihisuunalise LED navigatsioonitulega tuletorn. Seniajani on oma kohal ja töökorras algupärane latern, mis on koos praeguse tuletorniga pärit aastast 1896. Tuletorni linnaku vanim hoone on kohe sissepääsu väravas paremal pool olev tuletorni teenijate elamu, mis on ehitatud 1851.

TULETORNI AJALUGU JA INFO

- **19. sajandi algul** suurenes märgatavalt Tallinna reidile sisenenud suure süvisega aluste arv. Õist randumist aga ei sõandanud nende laevade kaptenid tollal naljalt ette võtta, sest seda manöövrit peeti liiga riskantseks isegi kogunud merekarude navigeerimiskuse puhul. Laevameeste kartuse põhjustas hirmuäratav Revalsteini kaljupank (tänapäeval tuntud kui Tallinna madal).
- **1791** valmis Revali (Tallinn) moodsa sõjasadama projekt, mis nägi ette sildumiskoha poolesaja fregati ja muu aluse tarbeks. Seesama projekt nägi ette ka kahest tuletornist koosneva sihi rajamise.
- **1806** valmis Lasnamäe kõrge paeklindi servale Kadrioru pargi lõunaküljel, kahekorruseline, nelinurkse põhiplaaniga krohvitud kivihoone, mis värviti valgeks. Selle tuli asus merepinnast 49 m kõrgusel ja valgustas kitsast sektorit Littegrundi madala ja Aegna Suurmadala vahel. Rajatis kannab tänapäeval nime **Tallinna sihi alumine tuletorn** ja on andnud nime Valgele tänavale.
- **1835** valmis eesmisest tuletornist 500 sülla (1067 m) kaugusel lõuna suunas kaheksatahuline tüvipüramiidjas puitsõrestiktorn, mille seinad värviti punaseks ning katus roheline. Rahvasuus "Laksbergi siidisukaks" kutsutud tuletorni järgi on nime saanud Punane tänav ja Majaka tänav. Seitsme vaskreflektoriga õlilamp valgustas sihti, mis ulatus Naissaare põhjaotsani. Rajatis kannab tänapäeval nime **Tallinna sihi ülemine tuletorn**.
- **1874** hangiti puust tuletornile modernne dioptriline valgusaparatuur, sest senine seadmestik ei rahuldanud enam sadamate vajadusi. Valgusseadmed asusid merepinnast 78 m kõrgusel ning tuli oli nähtav 18 meremiili kaugusele.
- **1892** kinnitati Tsaari-Venemaa majakaehitusprogramm, mille alusel kohustati asjakohaseid allasutusi rajama Lasnamäele kivist tuletorn.
- **1894** algasid uuendatavas tuletornikompleksis ehitustööd: vana puust tuletorni kõrvale rajati uus tuletorn, seati korda kiviellamu, aidad ja pesukoda ning kogu linnak piirati aiaga.
- **Tänapäeval kasutuses olev tuletorn valmis 1896. aastal**, see on paekivist 40 m kõrgune ümara põhiplaaniga tuletorn, mille krohvitud seinad värviti taas punaseks ning plekk-katus roheline. Laternaruumi paigaldati püsitulega II järgu katadioptriline Fresneli valgusaparaat, hangitud Sautter Harle & Co tehastest Pariisis, mis näitas valgust 81 m kõrgusel merepinnast ja oli nähtav 18 meremiili kaugusele. Puust tuletorn lammutati.
- **1914** värviti tuletorni ülemine kolmandik mustaks ja ülejäänud osa valgeks, selline väljanägemine on ehitisel säilinud tänaseni. Tule nähtavuskauguseks oli 23 meremiili.
- **1931** kaldus Eesti Wabariigi Kaitseväe lennuk "Botez 25" lennutrajektorilt kõrvale, **riivas tiivaga tuletorni** ning kukkus rusudeks alla. Lendurid – Tartu lennudiivisi major Sööt ja veltveebel Sepp – said eluohutlikke vigastusi.
- **1941** säilinud sõjaaja remondiaruandest ilmneb, et on parandatud tuletorni kuulidest läbilastud kuplit, uksi ja aknaid. Valgusaparaadile paigaldati remondi käigus uus elektrimootor.
- **1969** paigaldati tuletorni sihisektori valgustamiseks automaatne lambivahetajaga (1000 W halogeenlambid) tulesüsteem BAT-700, mis kasutas ära olemasolevat Fresneli klaasoptikat ja mille valgustugevus oli 1 300 000 cd. Lisaks valgustasid kumbagi külgsektorit kaks täiendavat LO1-16 sektorlaternat.
- **2000** tehti suuremaid moderniseerimistöid: uuendati ehitise fassaadi, restaureeriti akende malmosad, puhastati graniit-sokkel ning tuli ühendati navigatsioonimärkide kaugseiresüsteemiga. Tallinna sihi suunale lisati kitsas valge sektortuli.
- **2010** anti tuletornikompleks Riigi Kinnisvara AS-ile, mis omakorda müüs oksjonil kogu tuletorni kinnistu eraomanikule, Veeteede Ametile jäi ainult tuletorni kasutusõigus.
- **2010** paigaldati tuletorni suure võimsusega ekta™ (alates 2019 Sabik ekta™) LED tulesüsteem, tegemist on ka 2022. aasta seisuga Baltimaade võimsaima LED sihi suunas töötava navigatsioonitulega: üheaegselt töötavad 5 LED-laternat, koguvõimsusega **600 600 cd**, (üks kandela (cd) on võrdne ühe põleva küünla valgustugevusega) ja koguvõimsusega 332W. Merekaardil määratud nähtavuskaugus sihi peal pimedal ajal on 12 meremiili, külgsektorites 6 meremiili.
- **2021** ostis Transpordiamet tuletorni eraomaniku käest tagasi ja taastas kontrolli riigi ühe tähtsaima tuletorni üle.
- **2023** moderniseeriti LED tulesüsteemid ja uus maksimaalne koguvõimsus on nüüd veelgi suurem – **1 200 000 cd**, mida kasutatakse valgel ajal, et tuletorn oleks päeval ajal paremini tuvastatav ümbritsevast linnast. Pimedal ajal seadistab automaatika tule nõrgemaks, et see ei pimestaks.

- Tuletorni tuli on hea ilma korral nähtav **35 km kaugusele**, kaugemalt nägemist piirab planeet Maa kumerus. **Muidu paistaks tuli isegi 56 km kaugusele.**
- Tuletorni rõdule viib 198 trepiastet.
- Tallinna sihi ülemine tuletorn on võetud 1997. aastal ehitismälestisena muinsuskaitse alla, mälestise registri number: 8791.
- Tuletornilinnakus olevad hooned (vt skeem allpool) on ehitatud:
 - 1851 – tuletorni teenijate elamu;
 - 1894 – pesuköök-saun;
 - 1894 – kelder;
 - 1894-1896 – tuletorn;
 - 1900 – tuletorni masinistide elamu;
 - 1900 – tuletorni elektrigeneraatori hoone;
 - 1902 – endine atsetüleenivabrik

Allikad:
Peeter Peetsalu „Merekultuurilugu“,
Jaan Vali „Eesti tuletornide ajalugu“.

NAVIGATSIOONIMÄRGI ANDMED

Navigatsioonimärgi number: 252
Aluspinna kõrgus merepinnast : 44.9 m
Märgi kõrgus aluspinnast: 40.3 m
Tule kõrgus merepinnast : 81.1 m
Tule iseloom: Q (5) W 5 s sage koguplinktuli (Group quick flashing light)
Plingiperioodi kirjeldus: (0.3+0.4)*4+0.3+1.9=5

Q (5)

Navigatsioonimärkide andmekogu:
<https://nma.transpordiamet.ee/aton/2821>



EST



ENG



RUS



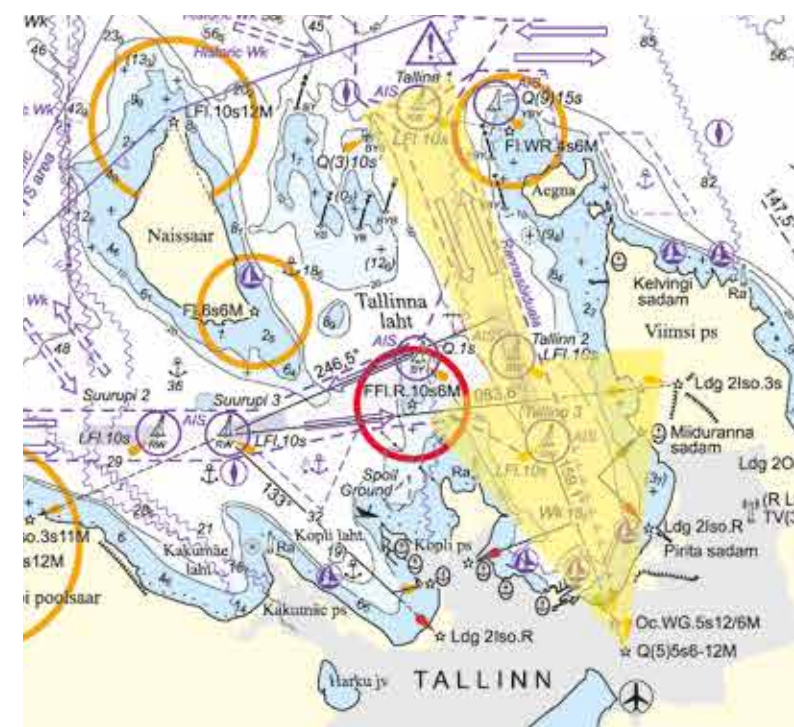
Aastal 2006 välja antud postmark, kujundaja Roman Matkiewicz



Lambivahetaja 1000 W halogeenpirnidega Fresneli lääitse ees, foto aastast 2009, V. Laitus



Tänapäeval kasutatav E8554 LED sihilatern 74 W



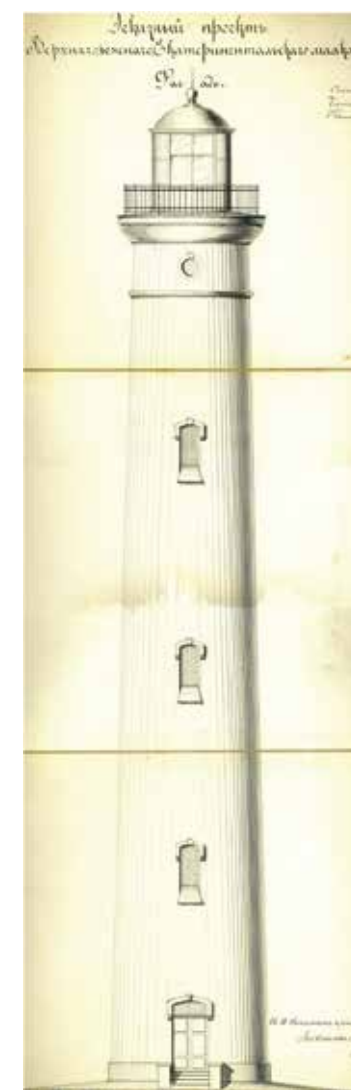
Väljavõte kaardiatlastest „Eesti merekaardid“ aastast 2022 koos tuletorni tule valgussektoriga



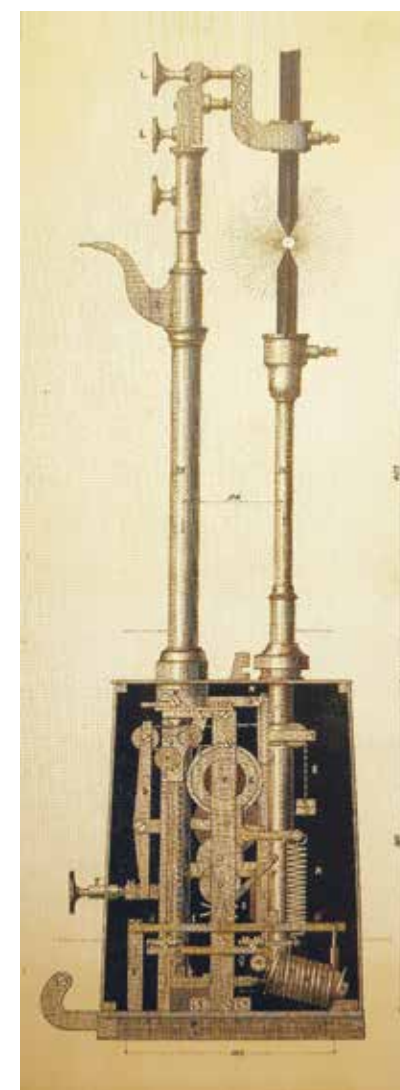
Sisenemine Tallinna reidile, merekaart aastast 1846



Jekaterinenthali põhja ja lõuna tuletornid, skitseering 1835. aasta raamatust „Описание маяков, башен и других предостерегательных для мореплавателей знаков Российской Империи“



Väljavõte 1896. aastal valminud tuletorni projektist



Kaugreguleeritava süsinik-elektroodidega lambi skeem



Tuletornikompleks 20. saj alguses – vaade loodest